

Bryssel, 13. marraskuuta 2025
(OR. en)

15410/25
ADD 2

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

SAATE

Lähettiläjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine
DEPREZ

Saapunut: 13. marraskuuta 2025

Vastaanottaja: Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri

---

Kom:n asiak. nro: COM(2025) 786 final

Asia: Ehdotus yhteiseksi julistukseksi
"Eurooppa kulttuurin puolella ja kulttuuri Euroopan puolella"

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 786 final.

Liite: COM(2025) 786 final

Bryssel 12.11.2025
COM(2025) 786 final

Ehdotus yhteiseksi julistukseksi

"Eurooppa kulttuurin puolella ja kulttuuri Euroopan puolella"

Ehdotus yhteiseksi julistukseksi

”Eurooppa kulttuurin puolella ja kulttuuri Euroopan puolella”

Johdanto

Lähtökohdat:

A. Eurooppa on maanosa, jonka taiteen, kulttuurin, luovuuden ja kulttuuriperinnön kirjo on suunnaton ja historia vaiheikas. Monimuotoinen ja elinvoimainen kulttuuri on tärkeä osa EU:n arvoja ja identiteettiä, ja se edistää eurooppalaista yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteistä identiteettiä sekä lujittaa demokratiaa. Kulttuurin elinvoimasta on kiittäminen eurooppalaisten taiteilijoiden ja kulttuuriammattilaisten huippuosaamista.

B. Kulttuuri- ja luovat alat ja toimialat ovat dynaamisia talouden aloja. Ne ovat Euroopan kilpailukyvyn ja koheesion kannalta strateginen voimavara, koska ne saavat aikaan talouskasvua ja myönteisiä heijastusvaikutuksia eri aloilla ja alueilla, luovat ammattitaitoa vaativia työpaikkoja ja vaikuttavat myönteisesti unionin luovuuteen ja innovointikykyyn.

C. Kulttuuri ja kulttuuriperintö tukevat unionin perusarvoja, jotka ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen (SEU-sopimuksen 2 artikla). Siten ne ilmentävät unionin tunnuslausetta ”Moninaisuudessaan yhtenäinen”. Unionin yleisenä tavoitteena kulttuurin alalla on kunnioittaa ja edistää unionin rikasta kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta, huolehtia Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä ja rohkaista jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä (SEU-sopimuksen 3 artikla, SEUT-sopimuksen 167 artikla).

D. Kulttuuri ja kulttuuriperintö tarjoavat tilan kuvitella, miltä hyvä tulevaisuus voisi näyttää, ja ne ovat elintärkeitä eurooppalaisen elämäntavan kannalta. Ne tarjoavat alustan julkiselle vuoropuhelulle, yhdistävät yhteisöjä, rikastuttavat elämää, lisäävät yhteiskuntiemme yhteenkuuluvuutta ja ovat tärkeä väline unionin ulkoisessa toiminnassa. Unioni voi hyödyntää kulttuurisia resurssejaan selviytymiskyvyn parantamisessa ja rauhan ja demokratian edistämässä sekä innostaakseen kestävästä kehityksestä edistäviä innovatiivisia ratkaisuja.

E. Kulttuuri on unionille strateginen voimavara, jonka avulla se voi käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä, kuten geopolittisia ja geotaloudellisia jännitteitä, ilmaston lämpenemistä ja ympäristön pilaantumista, sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta, nopeaa teknologian muutosta, väestörakenteen muuttumista ja mielenterveyskriisiä. Samaan aikaan kulttuuri- ja luovilla aloilla ja toimialoilla on omat haasteensa, jotka edellyttävät kohdennettua tukea ja päättäväisiä toimia.

F. Tässä julistuksessa esitetään pitkän aikavälin strateginen visio, jossa kulttuuri asetetaan eurooppalaisen identiteetin ytimeen. Siinä korostetaan kulttuurin merkitystä yksilöille, yhteisöille ja unionille, ja sillä vahvistetaan kulttuurisia oikeuksia ja periaatteita.

G. Tässä julistuksessa katsotaan, että unionilla on rooli kulttuurialan tukijana, ja vahvistetaan Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission yhteiset poliittiset sitoumukset ja velvollisuudet niiden toimivallan puitteissa ja täysin unionin oikeuden mukaisesti komission vuoden 2025 kulttuurikompassissa esitettyjen keskeisten toimintalinjojen pohjalta.

Yhteinen julistus: Eurooppa kulttuurin puolella ja kulttuuri Euroopan puolella

0. Pyrimme edistämään kulttuuria ja asemoimaan sen Euroopan yhtenäisyyden, demokratian, huippuosaamisen ja kilpailukyvyn voimavaraksi ja edunsaajaksi. Tätä varten sitoudumme

- vahvistamaan Euroopan unionin roolia globaalina kulttuurin voimatekijänä ja elinvoimaisena luovuuden keskuksena, jossa jokainen voi vapaasti luoda kulttuuria ja osallistua siihen; tässä roolissaan unioni puolustaa kulttuurisia oikeuksia ja lisää kansalaisten ja luovien alojen ammattilaisten vaikutusvaltaa;
- varmistamaan, että kulttuuri pysyy Euroopan sosioekonomisen ja alueellisen rakenteen käyttövoimana ja että kulttuurin itseisarvo, arvo yhteiskunnan, kansalaisyhteiskunnan ja talouden kannalta sekä muutosvoima tunnustetaan;
- edistämään toimenpiteitä, jotka lisäävät vaikutusmahdollisuuksia, menestystä, innovointia ja kilpailukykyä maailmanlaajuisesti;
- ottamaan huomioon kulttuurin roolin julkishyödykkeenä sekä edistämään unionin selviytymiskykyä ja kestäväää kasvua.

Näiden sitoumusten ja kulttuurikompassin neljän keskeisen toimintalinjan mukaisesti kannattamme seuraavia periaatteita Euroopan kulttuuripolitiikassa.

1. **Taiteellisen ilmaisun vapaus** ja luomisen vapaus ovat kulttuurin perusta, ja niillä on korvaamaton rooli demokraattisten yhteiskuntien edistämisessä ja eurooppalaisten arvojen puolustamisessa.

Sitoudumme

- turvaamaan taiteellisen ilmaisun vapauden ja unionin arvojen kunnioittamisen demokratian ja perusoikeuksien kulmakivenä Euroopan unionissa;
- suojelemaan taiteilijoita ja kulttuurialan ammattilaisia sensuurilta, pelottelulta ja aiheettomalta puuttumiselta heidän toimintaansa;
- turvaamaan kulttuurilaitosten riippumattomuuden.

2. **Kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus** ovat unionin perustana olevia perusarvoja. Sitoudumme

- tukemaan, vaalimaan ja suojelemaan Euroopan unionin rikasta kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta ja unionin kulttuurista itsemääräämisoikeutta;
- edistämään Euroopassa tuotettua kulttuurista sisältöä kaikessa moninaisuudessaan, erityisesti verkossa, sekä hyödyntämään uusia teknologioita tämän sisällön näkyvyyden ja löydettävyyden varmistamiseksi.

3. **Kulttuurin saatavuus** on demokraattisten ja osallistavien yhteiskuntien peruspilari. Sitoudumme

- parantamaan kaikkien, erityisesti nuorempien sukupolvien, pääsyä kulttuurin ja kulttuuriperinnön pariin sekä mahdollisuuksia nauttia ja hyötyä niistä ja osallistua kulttuuritoimintaan;
- kiinnittämään erityishuomiota vammaisten henkilöiden, marginalisoitujen ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmien sekä sellaisten henkilöiden kulttuuriin oikeuksiin, jotka asuvat maaseutualueilla, syrjäseuduilla tai muilla palvelujen katvealueilla, mukaan lukien alueet, joita uhkaa väestökato tai joilla on muita sosioekonomisia haasteita;
- parantamaan ja kehittämään kulttuuri-infrastruktuuria kaikkialla Euroopassa siten, että sosioekonomiset ja alueelliset erot otetaan huomioon.

4. Jokaisella on oikeus **oikeudenmukaisiin, kohtuullisiin, terveellisiin ja turvallisiin työoloihin**, myös taiteilijoilla ja kulttuurialan ammattilaisilla, jotka ovat kulttuuri- ja luovien alojen ja toimialojen toiminnan ytimessä. Sitoudumme

- edistämään oikeudenmukaisia korvauksia, riittävää sosiaaliturvaa ja mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen kaikille taiteilijoille ja kulttuurialan ammattilaisille sekä tukemaan heidän kollektiivista neuvotteluoikeuttaan ja työterveyttään ja - turvallisuuttaan, myös mielenterveyttä;
- edistämään sukupuolten tasa-arvoa kulttuurin ja kulttuuriperinnön alalla sekä suojelemaan vammaisten taiteilijoiden ja kulttuurialan ammattilaisten oikeuksia.

5. **Nuoret** ovat keskeisessä asemassa Euroopan tulevaisuuden ja sen monimuotoisen kulttuuriympäristön muovaamisessa. Sitoudumme

- edistämään nuorten edustusta kulttuurialan hallintorakenteissa ja nuorten osallistumista niihin nuorten äänen vahvistamiseksi heitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa;
- tukemaan nuoria ja aloittelevia taiteilijoita ja tunnustamaan heidän merkityksensä Euroopan kulttuurille ja perinnölle.

6. **Kulttuurin, taiteen ja koulutuksen välisellä synergialla** on tulevaisuuden yhteiskuntien kehityksen ja vaurauden kannalta keskeinen merkitys. Sitoudumme

- edistämään taidekasvatuksen tarjoamista kaikille virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen piirissä, mukaan lukien elinikäinen oppiminen;
- tukemaan STEAM-lähestymistapaa (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, taideala ja matematiikka) sekä monitieteistä ja tieteidenvälistä synergiaa kulttuurin, taiteen, tieteen ja teknologian aloilla.

7. Kulttuurisen osallistumisen on osoitettu vaikuttavan myönteisesti yksilöiden ja yhteisöjen **terveyteen ja hyvinvointiin**. Sitoudumme

- edistämään politiikoillamme kulttuurin ja kulttuurisen osallistumisen myönteisiä vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin;
- jakamaan parhaita käytäntöjä ja innovatiivisia toimintamalleja eri alojen välillä.

8. **Tekoälyjärjestelmien** käytön, kehittämisen ja hallinnoinnin tulisi perustua oikeudenmukaiseen, ihmiskeskeiseen ja oikeuksiin perustuvaan toimintamalliin, joka edistää ihmisten luovuutta. Sen tulisi kunnioittaa kulttuurisia oikeuksia, saavutettavuus- ja osallistavuusperiaatteita ja kulttuurista monimuotoisuutta, kehittää ja edistää eurooppalaisen, kansallisen ja paikallisen sisällön löydettävyyttä, edistää kilpailukykyä, kuroa umpeen digitaalisia kuiluja ja edistää tietoyhteiskuntaan osallistumista. Sitoudumme

- edistämään ihmisten tekemää luovaa työtä ja Euroopan kulttuurista ja kielellistä digitaalista suvereniteettia sekä torjumaan eettisiä riskejä, jotka liittyvät vinoutumiin ja kulttuurin yhdenmukaistumiseen;
- suojelemaan teollis- ja tekijänoikeuksia puuttamalla vaikutuksiin, joita tekoälyllä on luovan työn tekijöiden palkkioihin, ja edistämään innovointia;
- seuraamaan ja lieventämään tekoälyn työllisyysvaikutuksia sekä tukemaan kulttuuri- ja luovia aloja ja toimialoja teknologiseen muutokseen sopeutumisessa ja digitaitojen hankkimisessa;
- edistämään tekoälyn käyttöä kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten tukena ja lisäämään näiden alojen mahdollisuuksia hyödyntää tekoälyteknologiaa.

9. **Kulttuuriperintö** yhdistää menneisyytemme tulevaisuuteen. Se symboloi yhtenäisyyttä moninaisuudessa, ja se on identiteettimme, demokratiamme ja selviytymiskykymme perusta. Sitoudumme

- suojelemaan, vaalimaan ja edistämään Euroopan rikasta aineellista ja aineetonta luonnon- ja kulttuuriperintöä sekä hyödyntämään digitaaliteknologiaa sen säilyttämisen ja saatavuuden sekä siihen liittyvän innovoinnin parantamiseksi;
- parantamaan tietämystä, tutkimusta ja valmiuksien kehittämistä sekä tietokantojen ja digitaaliteknologian käyttöä ja yhteentoimivuutta, jotta voidaan torjua kulttuuriesineiden laitonta kauppaa ja muuta siihen liittyvää rikollisuutta ja samalla edistää kansainvälistä yhteistyötä kaikkien asiaankuuluvien ammattilaisten, kuten kulttuuriperinnön, lainvalvonnan ja tullialan ammattilaisten, välillä;
- edistämään sukupolvien välistä vuorovaikutusta, jotta voidaan varmistaa kulttuuriperinnön ja kulttuurintuntemuksen siirtyminen vanhemmilta sukupolvilta nuoremmille.

10. Kulttuuri ja kulttuuriperintö edistävät **alueellista kehitystä, selviytymiskykyä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja Euroopan alueiden lähentymistä**. Niitä on suojeltava myös kriisiaikoina, myös riskeiltä, kuten ilmastonmuutoksen vaikutuksilta. Sitoudumme

- hyödyntämään kulttuurin ja kulttuuriperinnön mahdollisuuksia synergiassa muiden alojen kanssa kaikkien alueiden vetovoiman lisäämiseksi ja alueellisten haasteiden ratkaisemiseksi, mukaan lukien väestökadon torjuminen erityisesti syrjäseuduilla, maaseutualueilla ja muilla palvelujen katvealueilla, myös EU:n syrjäisimmillä alueilla;
- edistämään kestävästä kulttuurimatkailusta, joka kunnioittaa kulttuuriperintöä ja -maisia ja paikallisen yhteisön käytäntöjä, sekä tukemaan alueellista ja paikallista kehitystä;
- tehostamaan yhteistyötä kriisivalmiuden alalla sekä sisällyttämään kulttuurin ja kulttuuriperinnön turvallisuus- ja kriisivalmiussuunnitteluun, kriisien ja riskien hallintaan sekä kriisin jälkeisen jälleenrakentamisen, elpymisen ja rauhan rakentamisen prosesseihin.

11. Kulttuurilla ja kulttuuriperinnöllä on tärkeä rooli **siirryttäessä kohti ympäristön kestävyyttä**, koska ne muokkaavat arvoja, käyttäytymistä ja käytäntöjä ympäristön kannalta vastuullisen kehityksen taustalla. Sitoudumme

- korostamaan kulttuurin merkitystä ekologisiin haasteisiin vastaamisessa politiikan keinoin edistämällä laatuun, innovointiin, osallistavuuteen ja huippuosaamiseen keskittyvää arkkitehtuuria, suunnittelua, kulttuuriperinnön suojelua ja maisemanhoitoa, kannustamalla käytännönläheisten viherryttämisvälineiden käyttöönottoon ja antamalla kulttuuri- ja kulttuuriperintöalan toimijoille mahdollisuuden johtaa ja muuttaa narratiiveja yhteistyössä yhteisöjen kanssa.

12. Tämän julistuksen tavoitteiden saavuttaminen ja kulttuurin laaja-alaisen vaikutusten täysimittainen hyödyntäminen edellyttävät kulttuurin edistämistä EU:n sisä- ja ulkopoliitikassa, investointeja kulttuuri- ja luoviin aloihin ja toimialoihin sekä edistymisen seurantaan. Sitoudumme

- tukemaan **jatkuvaa ja kohdennettua rahoitusta** kulttuuri- ja luoville aloille ja toimialoille sekä edistämään innovatiivisia ja vaihtoehtoisia rahoitusmuotoja kaikilla hallinnon tasoilla;
- **sisällyttämään** kulttuurinäkökulman **asiaankuuluviin strategioihin, toimintapolitiikkoihin** ja toimiin ja niiden rahoitusvälineisiin;
- käymään tiivistä **vuoropuhelua asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa**;

- tuomaan tätä julistusta esiin **EU:n ja kansainvälisten järjestöjen ja kumppanimaiden välisissä suhteissa** – julistuksen allekirjoittajien tehtävien ja valtuuksien puitteissa – ja noudattamaan kumppanuuksissamme vastavuoroisuuden ja pitkäaikaisen sitoutumisen periaatteita;
- edistämään aloitteita, joilla pyritään parantamaan luotettavan ja vertailukelpoisen kulttuuria koskevan tiedon saatavuutta näyttöön perustuvan kulttuuripolitiikan laatimisen tueksi;
- arvioimaan edistymistä tämän julistuksen kattamilla aloilla.

***